

Улога Курда у геополитичком сукобу у Сирији

Апстракт: Овај рад има за циљ да објасни улогу Курда у геополитичком сукобу на територији Сирије. Као народ без државе, који живи на територији неколико земаља на Блиском истоку, Курди су одиграли пресудну улогу у сламању ИСИЛ-а, организације вехабиистичког типа, која је муњевитим акцијама сломила сириским и сиријске армије и успоставила свој калифат базиран на средњовековним схватањима ислама. Као народ секуларне оријентације, Курди су сириски на исламистичке фундаменталистичке покрете, који код њих не налазе подршку. Изложени репресији у свим земљама у којима живе, па и у Сирији, Курди су остали један од главних фактора борбе против ИСИЛ-а и тако легитимизовали своју жељу за самосталношћу, услед које се у Сирији успоставила аутономна област – Роџава. Курдски покрет за самосталност јединствен је на територији Блиског истока, а и шире. У његовој основи је изв. демократски конфедерализам, посебан вид демократије коју практикују сиријски Курди, у чијој је основи феминизам, што је уопштем контрастно са околним исламским културама. Иако суочена са непријатељством Турске и анимозитетом Дамаска, Роџава има одређену међународну подршку, поготово Сједињених Америчких Држава, чији су савезници Курди били у борби против ИСИЛ-а. Будућност Роџаве биће одлучена силом геополитичких околности, али се чини да њена аутономија неће бити угрожена.

Кључне речи: Курди, ИСИЛ, Сирија, Роџава, САД.

¹ svetlanavukcevic@yahoo.com

Увод

Курди су народ индоевропског, иранског поријекла и живе на територији четири државе. Сматрају се највећим народом без државе и живе на 320.000 км². Има их око 30 милиона (према курдским изворима око 35 милиона), укључујући и заједнице у Јерменији, Грузији, Казахстану и Либану. Курдистан заузима око 190.000 км² у Турској, 125.000 км² у Ирану, 65.000 км² Ираку и 12.000 км² у Сирији.

Иако су муслимански народ, Курди су секуларно оријентисани, јаког културолошког идентитета и интегритета, и у њиховом друштву фундаментални исламистички покрети не налазе упориште.

Територија коју насељавају Курди богата је нафтом и водама (претежно у Турској). Кроз Курдистан пролазе и нафтоводи (у Ираку), а богат је и хромом, бакром, гвожђем и угљем. Најбогатија нафтна област је у околини Киркука, града у ирачком Курдистану који су ирачки Курди сматрали својом пријестоницом, али се налазио под контролом режима Садама Хусеина до његовог пада, након чега је основана аутономна област Курда у Ираку. Турска, међутим, није дозволила да Киркук уђе у састав те области, па је центар аутономне курдске области постао град Ербил. Чињеница да је Курдистан изузетно богат природним ресурсима отежава борбу за осамостаљење тог народа, јер би то подразумевало да Багдад, Дамаск и Анкара изгубе власт над важним ресурсима.

Курдистан је у 17. вијеку дефинитивно подијељен између Персије и Отоманског царства и Курди су остали раздвојени све до 20. вијека. Након Првог свјетског рата, Уговором у Севру дефинисана је подјела Отоманског царства, а Курдима је члановима 62 и 64 гарантована могућност независности коју им одреди Лига народа.² Три године касније, Мустафа Кемал Паша Ататурк одбацио је Уговор из Севра и у Лозани је 1923. потписан нови уговор између Турске и Грчке, који је Курдима (и Јерменима) одузео сва права која су им гарантована у претходном уговору. Настанак Сирије и Ирака додатно је подијелио Курде, који од тада живе у четири државе.

² *Treaty of Peace with Turkey*, оригинални документ Уговора у Севру, https://ia904601.us.archive.org/30/items/TS00113/TS0011_text.pdf, доступан 25. јуна 2024.

Први покушај курдске независности у модерно доба везује се за 22. јун 1946. годину, када је проглашена Народна Република Курдистан, с Махабадом као главним градом у иранском дијелу Курдистана. Та држава формирана је под патронатом Совјетског Савеза и трајала је свега неколико мјесеци.

Политичко питање Курда третирано је према двоструким стандардима. У анти-западним земљама (Ираку, Ирану и Сирији) коришћени су као елемент опструкције власти, али права им није признавала Турска, чланица НАТО-а. У свим земљама гдје живе, Курди су пролазили кроз тешку репресију и негирање свог националног идентитета. У Сирији Курди чине 11 одсто популације, али њихов језик није био признат. Током историје, улога Курда и курдских партија у Сирији била је обликована регионалном политиком сиријске владе, која је будно пратила покрете Курда у сусједној Турској, гдје су почели први покрети отпора Курда. У самој Сирији, статус курдске популације кретао се од толерисања до потпуне опресије. Након 2011. године, Курди су преузели контролу над територијом гдје су већина. Осим што су све вријеме током грађанског рата ефективна војна снага против џихадиста, они су једини понудили прогресивну демократску алтернативу режиму.

Генеза покрета отпора Курда у региону

После свргавања Садама Хусеина, Курди су на сјеверу Ирака добили аутономију са великим овлашћењима. Најважнији догађаји су се одигравали под вођством Мустафе Барзанија у сјеверном Ираку од 1961–1970. године. Под вођством Масуда Барзанија и његове Курдске демократске странке, а у савезу са млађом Патриотском унијом Курдистана, коју је предводио Џалал Талабани, 1983. године поново је отпочео устанак. Овај устанак је брутално слоњен од Садама Хусеина у злогласној кампањи „Анфал”, током које је Хусеин користио отровни гас против цивила у селу Халабја 1988. године, усмртивши око пет хиљада људи.

Несумњиво, злочини у Анфалу и Халабји, као и популарна подршка независности, охрабрили су политичку елиту да предузме додатне кораке и почне јавно промовисати ову идеју (Bengio, 2023).

Послије првог Заливског рата 1991. године настаје курдска аутономна зона у сјеверном Ираку, а од 2003. године и америчке инвазије, ова зона је постала ентитет са својим оружаним снагама, политичким системом и економским интересима.

Први устанци Курда догодили су се управо у Турској. Све доскоро, Турска је сматрала да ће њихови национални захтјеви потенцијално уништити турски територијални интегритет. Током двадесетих и тридесетих година 20. вијека, Турска је сломила неколико курдских устанака, од којих су три велика: Шеик Саид 1925, Република Арарат (коме је база била у Сирији) 1927–1930. и Дерсим 1938. Назив „планински Турци” служио је као шифра за ове акције и био је знак неприхватања да се призна чак и постојање Курда (Gunter, 2015).

Да би се схватило устежање великих сила да подрже Курде у Сирији у њиховој аспирацији за аутономијом, као и генеза њихове политичке платформе од марксистичке до демократске, неопходно је вратити се у седамдесете године 20. вијека. Године 1978. Абдулах Оцалан је у Турској основао Радничку партију Курдистана (ПКК) марксистичке провинијенције, данас утицајну снагу на простору Сирије и остатка Курдистана. Идеологију те партије, која чини једно крило панкурдског покрета, сиријски Курди су широко прихватили. Друго крило, идеолошки супротстављено ПКК-у чини ирачка Курдска демократска партија (КДП) Масуда Барзанија, која се након многих устанака и огромних жртава изборила за аутономију у Ираку. ПКК и КДП имају драстично различите визије. Ирачка КДП је традиционална, конзервативна организација, прозападна, либерално-капиталистичка, окренута бизнису, у чијој је основи племенска организација ирачких Курда. ПКК је левичарска организација, чији је оснивач Абдулах Оцалан из сиромашне руралне породице, и представља идеолошки јединствен покрет на Блиском истоку, секуларан и прогресиван, са напредним приступом улози жена у друштву и политици. Изузимајући алавите у Сирији, чија је партија Баас признавала права жена, идеологија ПКК, на којој се гради Роџава, стоји у оштром контрасту са околним исламским културама Турске, Ирана и Саудијске Арабије.

Током прве двије деценије свог дјеловања ПКК је слиједила бескомпромисну марксистичко-лењинистичку национало-осло-

бодилачку агенеду. Турска, с друге стране, није жељела да разматра став Оцалана и његове гериле да је самостална држава Курда једини одговор на културолошко, лингвистичко и историјско затирање курдског етникама. Бескомпромисни ставови резултирали су грађанским ратом од 1984. до 2007. Пребјежавши 1979. у Сирију, одакле је управљао герилским покретом, Оцалан је до 1998. живио под окриљем режима Хафиза ел Асада, али је на неки начин био и његов заточеник, јер је Асад, контролишући њега, контролисао своју курдску мањину у Сирији. Будући у непријатељству с Турском због питања вода, Сирија је PKK користила за провоцирање ратних дејстава на територији Турске. Договор са Асадом, међутим, подразумевао је избјегавање било каквог националистичког или панкурдског покрета међу сиријским Курдима. Своју проблематичну позицију (јер је увијек морао водити рачуна о сиријским интересима) Оцалан је ријешио прогласивши Курде избјеглицама из Турске који су у Сирији нашли други дом, и који себе виде као дио ње. Сиријски Курди могли су се придруживати PKK у њеним војним акцијама у Турској, али PKK није могла дјеловати на територији Сирије (Paasche, 2015).

За Турску је, међутим, било неприхватљиво да као чланица НАТО-а изгуби рат против гериле, па је била спремна ући у рат са Сиријом са чије територије је дјеловао PKK. Како је PKK захтијевала осамостаљење курдског дијела Турске, а из своје базе у Сирији изводила нападе на територији чланице НАТО-а, то су Сједињене Државе, НАТО, Европска унија, Канада и још неке европске земље прогласиле PKK за терористичку организацију, како се и данас формално третира.³

За вријеме дјеловања у Сирији, сам Оцалан и PKK били су заробљеници своје марксистичке и сепаратистичке парадигме, која у борбама с Турском није довела до независности курдског региона. Промјена је наступила 1998. године, када је Сирија Оцалану, након договора с Турском, отказала гостопримство и протјерала га, а Сиријцима је забрањено придруживање PKK. Након својеврсне

³ Foreign Terrorist Organizations, <https://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

„одисеје”, турски агенти су га почетком 1999. Ухапсили, а како је Турска 2002. укинула смртну казну, Оџалан данас служи доживотну казну затвора на острву Имрали. Иако је тај, на неки начин, пораз ПКК и њеног програма био трауматичан по Курде, он је омогућио Оџалану излазак из сјенке сиријске регионалне политике и прелазак на нову парадигму која чини основ борбе Курда за своја права у 21. вијеку. Он је направио идеолошки искорак и, напуштајући идеју потпуне независности, напустио стару парадигму и креирао нову – тзв. демократски конфедерализам, који националну државу третира као корјен многих друштвених проблема. У својој изолацији, Оџалан креира тзв. грасрутс⁴ демократију, која ће бити примјенљива на све курдске регионе, не само на онај у Турској, без обзира на границе држава. „Демократски конфедерализам” заснован је на стварању друштвених организација и иницијатива на свим нивоима курдског друштва, у чему су сви слојеви заступљени у смјеру од дна до врха. У средишту новог концепта је и феминизам, потпуна равноправност жена и мушкараца, као и мултиетнички и мултирелигиозни приступ.

Политичко и војно организовање Курда у Сирији

С прекидом сиријске подршке ПКК, сиријски Курди који су били под јаким утицајем Оџаланових идеја коначно су могли политички да се организују. Њихова Партија демократског јединства (ПЈД) настала је 2003. године и уско је повезана са ПКК. С обзиром да је настала након промјене пардигме, ПЈД никад није доводила у питање сиријски територијални интегритет, што званично не чини ни сада у току трајања сиријског сукоба. Од оснивања до данас, ПЈД промовише Оџаланов „демократски конфедерализам”. Након почетка рата и организовања Курда по националној, територијалној и војној основи, што је резултирало оснивањем Роџаве, ПЈД излази из сјенке. Попут ПЈД, и Јединице за заштиту народа (YPG) уско су повезане с војним крилом ПКК – Народним одбрамбеним снагама (ХПГ), које

⁴ Грасрутс (*Grassroots*) демократија – термин нема еквивалент у нашем језику, па се слободно преводи као политички активизам свих грађана, политичка иницијатива ангажованих грађана која се формира од „дна до врха”.

су тренирале њихове борце. Обје сестринске војне фракције бориле су се у Сирији против ИСИЛ-а. И док борце ХПГ-а чине искључиво Курди, војска Јединица за заштиту народа је хетерогена. Осим Курда, чине је и чланови мањинских народа Сирије, који су се тој војној фракцији прикључили из егзистенцијалних разлога, бранећи своја села и домове од ИСИЛ-а. Сиријски Курди током рата у Сирији били су најнефективнија унутрашња одбрана од фундаменталног ислама.

У војни конфликт Курди улазе у јулу 2012. заузимањем Кобанија, градића у провинцији Алепо на граници с Турском, након чега слиједи заузимање Африна. Асадова војска повлачи се и ангажује у биткама за Алеп, а Курди објављују да је већина курдских градова под њиховом контролом. Већ у јулу 2013. Курди усвајају Устав Роцаве, проглашавају аутономију и организују се на локалном нивоу. Народ ствара институције и организације које се састоје од обавезне једнаке квоте жена и мушкараца из редова Курда, Арапа, Хришћана, Језида, Јермена и Чечена, са визијом нове, другачије, мултиетничке и мултирелигијске демократије (Radpay, 2015).

ИСИЛ, који је тада већ муњевито овладао огромном територијом, 13. августа 2014. покреће напад на Кобане, који се налази на самој граници с Турском. Градић од 40.000 становника налазио се на геостратешки битном мјесту за ИСИЛ. Заузимањем Кобанеа ИСИЛ би добио критичну тачку на граници с Турском, коју би користио за недозвољене руте снабдијевања. Битка за Кобане није само војна, већ и политичка. Она је дио хладног рата између Турске, Курда и Сједињених Америчких Држава (Saleh, 2014).

У исто вријеме, у Ираку се, такође, воде жестоке борбе у којима ИСИЛ слама ирачку армију и долази надомак Багдада. Опсада и заузимање Кобанеа ставили су на тест све учеснике рата у Сирији. Битка за ослобођење Кобанеа била је тест и за међународну коалицију предвођену САД, која је својим ударима из ваздуха подржала курдску војску. Та битка званично означава тачку преокрета у борби против ИСИЛ-а, а западни медији су Кобане често поистовјећивали са Стаљинградом. Снажно курдско присуство на челу отпора ИСИЛ-у искоришћено је како би се осигурала подршка ЕУ и Сједињених Америчких Држава за курдске циљеве.

Социјална револуција и „грасрутс” демократија као темељи Роџаве

Након објављивања аутономије, у Роџави долази до социјалне револуције која је промијенила лице тог региона. Успоставља се „грасрутс” демократија, са феминизмом у центру и економијом базираном, између осталог, на локалним задругама, при чему сваки члан заједнице игра велику улогу у креирању друштва. Успостављена је директна демократија и донет је устав којим се проглашава аутономија и гарантују права жена и мањина, као и територијални интегритет Сирије, што је све скупа привукло пажњу интернационалне заједнице.

Феминизам чини саму срж Оцаланове ослободилачке филозофије и агенде, а његова идеја да „нема ослобођења домовине без ослобођења жена” широко је прихваћена од свих чланова друштва. Национални отпор Курда био је праћен обликовањем новог карактера курдске жене на интелектуалној, политичкој, социјалној, културној и самоодбрамбеној равни. Већ деведесетих година долази до формирања женске војске (у оквиру ПКК), формира се идеологија женског ослобађања и практикује ослобађање од патријархалног система, а од 2000. до данас гради се демократско социјално друштво у оквиру демократске, еколошке и родно равноправне парадигме (Gunul, 2014). Ова идеологија слободно почиње да се проводи у Сирији након отпочињања рата. Данашњи курдски покрет не само да прихвата већ и поздравља етничке, верске и језичке различитости и тежи њиховом „заједничком дјеловању” (Dink, 2020).

Прије рата, курдска регија је, према писању Вашингтонског института, намјерно држана неразвијеном, као један од начина форсирања Курда да мигрирају у градове гдје би лакше били арабизовани. Такође, регион Џазира третиран је као „унутрашња колонија” посвећена искључиво узгоју житарица и памука. Агрикултура је тамо остала традиционална и драматично пати од недостатка воде. Превелика експлоатација воде с турске стране редуковала је снабдијевање водом на сјеверу Сирије, а Асадов режим није направио ниједан озбиљан покушај да ријешити то питање. За разлику од долине Еуфрата, гдје фармери добијају јефтину воду у

великим количинама, фарме у Џазири снабдијевају се сопственим бунарима. У годинама пред рат, суша и утростручене цијене нафте допринијеле су значајној редукацији култивисаног земљишта. Након рата, недостатак воде могао би бити један од главних проблема с којим ће се суочити Роџава, с обзиром да је земљорадња главни извор прихода фармера (Balanche, 2016).

Неке стране земље усвојиле су агресивне ставове против курдских права, док су друге земље одбациле ова права и одлучиле да не воде озбиљне разговоре са курдским странкама. Стога је постао императив покушати пронаћи друге начине заштите појединца и јавности права свих сиријских компоненти у будућности, уз поштовање етничких и верских посебности и осигуравање да ни локалне ни централне диктатуре, као ни будуће парламентарне већине, не могу да доминирају владом и потискују друге под изговором демократије и владавине већине (Hasan, 2020).

Паралелно с ратним дејствима, у Роџави су успостављане локалне самоуправе, школе, болнице и друге институције које су имале за циљ изградњу друштва заснованог на демократским принципима и родној равноправности. Фрагментирани приступ страних земаља курдском питању као домаћем питању од националног интереса више није реалан. Промене у курдском пејзажу захтијевају преиспитивање конвенционалног става и свеобухватно решење, како би се супротстављени интереси уравнотежили и суочили са сложеним изазовима на Блиском истоку (Yilmaz 2018).

Кључни догађај у рату са ИСИЛ-ом било је ослобађање Раке, велики војни успјех Курда који је значајано ојачао њихову позицију у борби против ИСИЛ-а. Сиријски демократски савјет одлучио је да организује заједничке, локалне и парламентарне изборе 22. септембра, 3. новембра 2017. и 1. јануара 2018. године, које је сиријски замјеник министра иностраних послова назвао шалом. Избори су, међутим, одложени због сукоба (Manzinger, 2020).

Година 2018. била је веома драматична за Курде у Сирији. У јануару те године Турска је покренула војну операцију „Маслинова грана” дуж својих јужних граница и кренула ка Африну у области Алепа, који су контролисали Курди. Положај Курда се још више закомпликовао када је предсједник САД Доналд Трамп шокирао и

њих и цио свијет неочекиваном одлуком да повуче америчке трупе из региона.

Председник Трамп у овом очигледно опасном потезу није видио стратешку грешку, већ само добру изборну превару. Он је, међутим, тиме отворио пут предсједнику Ердогану да нападне Сирију, и тако је, 9. октобра, Турска напала Роџаву (Aziz, 2020) Садашњи амерички предсједник Џо Бајден говорио је веома јасно о овом Трамповом потезу. Након што је Трамп наредио повлачење америчких трупа, Бајден је на предизборном скупу у Ајови изјавио да се команданти широм одбора, бивши и садашњи, стиде онога што се догађа, и означио Турску као прави проблем, додавши да Ердоган мора платити високу цијену за то што је учинио (Dastam, 2021).

Постоје различита схватања америчке улоге на Блиском истоку с освртом на Курде. Неки сматрају да је Турска много битнији савезник од Курда и да, ако независни Курдистан лежи у далекој будућности, требало би да се појави и одржи са минималним везама и обавезама према Сједињеним Америчким Државама. Како поједини истраживачи сматрају, Сједињене Америчке Државе требало би да престану подржавати курдске снаге и да се умјесто тога фокусирају на свој однос са Турском. Турска има много више да понуди Сједињеним Америчким Државама, а њени војни капацитети су далеко већи од капацитета Јединица за заштиту народа или било које друге курдске групе. Турска је превише важна да би се занемарила и, дугорочно гледано, њен однос са Сједињеним Америчким Државама још увек није немогуће поправити (Barton, 2018).

Као резултат Трампове политике, у октобру 2019. године Турска је покренула још једну операцију против курдских снага на сјевероистоку Сирије, с циљем успостављања „сигурне зоне” дуж границе. Након турске офанзиве, Курди су постигли договор са сиријском владом да сиријске трупе уђу у одређене области како би зауставили турско напредовање. Овај договор омогућио је сиријским снагама повратак у дјелове сјевероисточне Сирије први пут након неколико година.

У периоду од 2019. до 2024. године, историју Курда у Сирији карактеришу различити догађаји и изазови. Након турских вој-

них операција на сјевероистоку Сирије и повлачења америчких трупа из региона, Курди су се суочили са новом геополитичком реалношћу. Курдске снаге наставиле су борбу против преосталих 'цепова' ИСИЛ-а, док су истовремено водиле преговоре са сиријском владом и другим опозиционим групама о политичком уједињењу и статусу курдских области у будућности Сирије. Сонер Чагаптај (*Soner Çağaptay*), политички научник из Института за Блиски исток у Вашингтону, идентификовао је четири могућа сценарија којима би Роџава могла бити изложена: (1) транснистријски модел руског вазалног стања, (2) косовски модел независности са дјелимичним признањем, (3) ирански Курдистан, модел турске заштите, и (4) алжирски модел присилне реинтеграције (Manzinger 2020). Ипак, неизвјесност и тензије у региону остале су доминантне, а Курди су наставили да се суочавају са различитим изазовима у својим напорима да заштите сопствена права и интересе.

Неуспјех у развоју одговарајућих мјера за адресирање права и захтјева курдске популације током 20. вијека резултирао је наставком курдских сукоба на Блиском истоку. Напори за промоцију демократије у региону такође морају имати у виду права и захтјеве различитих курдских заједница, као и других мањих етно-културних група у региону. Такав напор би помогао трансформацији курдских сукоба у правцу мирног решења и дао позитиван допринос изградњи новог регионалног консензуса о прилагођавању курдских права и захтјева унутар постојећих државних граница (Gunes, 2020).

Закључак

Курди су стекли значајну међународну важност у управљању сјевероисточном Сиријом. Дугорочно преживљавање административног модела који води Партија демократског јединства (ПЈД) на сјевероистоку Сирије углавном ће зависити од наставка војне и политичке подршке Сједињених Америчких Држава, као и од позиције Русије у балансирању својих односа са Анкаром, Дамаском и ПЈД. Ипак, успјеси које су постигли ПЈД и Јединице за заштиту народа (YPG) не чине се лако поништивим. Другим ријечима, обе

организације ће преживјети у неком облику када се грађански рат успори или заврши (Kızılkaya, 2021).

Геополитички дискурс Курда узрокује политичку децентрализацију и потребу за мултикултуралном, мултијезичном и мултиетничком владом у Сирији. Курди желе кохезивну географију на северу Сирије, а геополитичко брендирање сиријских Курда у Роџави ефикасно је у развоју њиховог геополитичког дискурса. Геополитички дискурс Курда ће у будућности превазићи курдске земље, а њихови стратешки циљеви наставиће да се суочавају с фундаменталним изазовом: снажним противљењем Турске. Теоретски, геополитички дискурс Курда може бити изазов у формирању националне владе у Сирији (Jafarizadeh, 2023).

Будућност аутономије сиријских Курда далеко је од сигурне, с обзиром да ће њихова судбина највјероватније бити одлучена од Сједињених Америчких Држава и Русије, уз Иран и Турску. Курди су досад били поуздани партнери и јаке трупе на терену, али ће им бити потребна већа глобална дипломатија и међународна подршка да политички преживе у 21. веку (Ali, 2022).

Иако би најпожељнији сценариј био договор о територијалној децентрализацији моћи на подручјима под номиналном сиријском сувереношћу, највјеројатнији сценариј је замрзнути сукоб у којем би се паралелно проводили напори обнове у тим зонама, уз цементирање подјеле земље и жртвовање сиријске суверености за покровитеље одвојених зона. Пандемија коронавируса снажно је погодила све актере у борби за Сирију, па се не може рећи да је ишла у корист било којег од њих, што највјеројатније доприноси замрзавању сукоба. Ипак, није потпуно искључена могућност слома „правила игре” и ограниченог врућег рата између сукобљених сила (Hinnebusch, 2020).

Литература

1. *Treaty of Peace with Turkey*, оригинални документ Уговора у Севру, https://ia904601.us.archive.org/30/items/TS00113/TS0011_text.pdf, доступан 25. 6. 2024.
2. Bengio, Ofra (2023). *Anfal and Halabja Genocide: Lessons Not Learned*, The Journal of Middle East and Africa, стр: 227-298, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21520844.2023.2236922>, доступан 25. 6. 2024.
3. Gunter, Michael M. (2015) *Iraq, Syria, ISIS and the Kurds: Geostrategic Concerns for the U.S. and Turkey*, Middle East Policy, <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=3c103437-9c41-474e-a76c-42bfd9e85335%40sessionmgr4010&hid=4204&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=102179290&db=asn>, доступан 15. 5. 2022.
4. Paasche, Till F. (2015). *Syrian and Iraqi Kurds: Conflict and Cooperation*, Middle East Policy, 22(1): <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=7&sid=3c103437-9c41-474e-a76c-42bfd9e85335%40sessionmgr4010&hid=4204&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=102179294&db=asn>, доступан 21. 1. 2023.
5. Radpay, Loqman (2015). *The Kurdish Self-Rule Constitution in Syria*. Chinese Journal of International Law, Volume 14, Issue 4, стр: 835–841, <https://academic.oup.com/chinesejil/article-abstract/14/4/835/340341?redirectedFrom=fulltext>, доступан 24. 6. 2024.
6. Saleh, John (2014). *The Battle for Kobane Is Also Political*, The Washington Institute for Near East Policy, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/battle-kobane-also-political>, доступан 24. 6. 2024.
7. Gunul, Kaya (2014). *Why Jineology? Re-Constructing the Sciences towards a Communal and Free Life, Kurdish Question*, <http://kurdishquestion.com/oldarticle.php?aid=why-jineology>, доступан 2. 2. 2022.
8. Dink, Pinar (2020). *The Kurdish Movement and the Democratic Federation of Northern Syria: An Alternative to the (Nation-)State Model?* Journal of Balkan and Near Eastern Studies, <https://www>.

- tandfonline.com/doi/full/10.1080/19448953.2020.1715669, доступан 4. 4. 2023.
9. Balanche, Fabrice (2016). *Rojava's Sustainability and the PKK's Regional Strategy*, The Washington Institute, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/rojavas-sustainability-and-the-pkks-regional-strategy>, доступан 13. 4. 2023.
 10. Hasan, dr Mohamed (2020). *Kurdish Political and Civil Movements in Syria and the Question of Representation*, The London School of Economics and Political Sciences, https://eprints.lse.ac.uk/108501/1/Kurdish_representation_and_civil_movements_in_syria_english.pdf, доступан 15. 5. 2024.
 11. Yilmaz, Arzu (2018). *The Changing Dynamics of the Kurdish Question*, German Institute for International and Security Affairs, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/256533/1/2018C45.pdf>, доступан 18. 5. 2024.
 12. Manzinger, Kristian; Wagner Péter (2020). *Syrian Kurds, Rojava and Alternative Society Building in the Middle East*, Securitz Studies, Nr. 1, 15-40, <https://real.mtak.hu/113937/1/15-40.pdf>, доступан 18. 5. 2024.
 13. Aziz, Lora (2020). *The Syrian Kurds in the US policy: long-term strategy or tactical ploy?* Centre d'étude des crises et conflits internationaux, https://cecrilouvain.be/wp-content/uploads/2020/01/Note-danalyse_LaraAziz_Version-finale.pdf, доступан 10. 4. 2024.
 14. Dastam, Jasim (2021). *Biden's Challenge: Kurdish Autonomy and Turkish Expansionism*. Leibniz-Institut für Globale und Regionale Studien, Hamburg, https://www.academia.edu/65453238/Biden_s_Challenge_Kurdish_Autonomy_and_Turkish_Expansionism, доступан 23.3.2024.
 15. Barton, Nathaniel (2018). *To Arm or Not to Arm the Kurds: A Look as U.S. National Security Interests in Kurdistan*, Pepperdine Policy Review, <https://digitalcommons.pepperdine.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1167&context=ppr>, доступан 10. 2. 2024.
 16. Gunes, Cengiz (2020). *Approaches to Kurdish Autonomy in the Middle East*. School of Social Sciences & Global Studies, The Open University, London, UK. Nationalities Papers, <https://rojavaazadimadrid.org/wp->

content/uploads/ 2020/08/Cengiz_Gunes_Approaches _to_ Kurdish_Auton.pdf, доступан 12. 3. 2024.

17. Kızılkaya, Zafer, Hamdi, Sofie, Salman, Mohammad (2021). *THE PYD/YPG IN THE SYRIAN CONFLICT – Aspirations for Autonomy in North-eastern Syria*. BRUSSELS SCHOOL OF GOVERNANCE REPORT, <https://www.brussels-hool.be/sites/default/files/The%20PYD:YPG%20in%20the%20Syrian%20Conflict-%20Aspirations%20for%20Autonomy%20in%20North-eastern%20Syria.pdf>, доступан 5. 5. 2024.

The Role of the Kurds in the Geopolitical Conflict in Syria

Abstract: *The Arab and broader Islamic world constitute an entity where Western democracy consistently fails to find fertile ground. Situated at the heart of global strategic and economic competitions in the 20th century, this politically unstable region has become even more attractive in the 21st century due to the widespread demand for energy and energy transport routes. Lacking a deeply rooted tradition of statehood, defined by conventional borders and authoritarian regimes, the Islamic world—except for the Kurds with their unique form of democracy—is not prepared to accept the Western model of social relations, viewing it as foreign and directly opposed to values rooted in the Quran. The widespread poverty of the general populace, resulting from the unequal distribution of national wealth, demographic expansion, and pervasive corruption, triggered mass protests across the Arab world in North Africa and the Middle East, which the West saw as an opportunity to establish liberal democracy and advance its interests. However, the revolting masses neither sought nor found their model in the Western-style democracy but rather in the vision of the distant seventh century—the golden beginning of Islamic civilization. The Kurds, with their organization, are a unique people within the Islamic corpus, and in this paper, we have attempted to answer the questions: who are the Kurds with a view to the historical context, what is the genesis of their resistance movement in the region, what are the goals of the fight against ISIL, how did the autonomous region of Rojava in Syria rise, on which ideology and social order does this entity rest, and what are the forecasts for its survival. Marking an unprecedented movement in the Middle East, practicing their form of democracy, including the liberation of women, and subjected to the suppression of their rights throughout the 20th century, the Kurds saw the war against ISIL as a long-awaited opportunity to achieve their autonomy. As active allies of the West in the fight against ISIL, the Kurds caused a geopolitical upheaval, drawing in Turkey, their centuries-old enemy. Today's Rojava is the product of recognizing Kurdish victories over ISIL and will continue to exist with the tacit consent of the West, enjoying a certain degree of autonomy in Syria.*

Keywords: Kurds, ISIL, Syria, Rojava, the USA.